

LITERÁRNÍ ŽIVOT

Rozmach československé kultury v období let 1958–69 se odehrával paralelně s postupným, avšak přerývaným uvolňováním ve všech oblastech života. Na pozadí hospodářské a sociální krize počátku šedesátých let se dal do pohybu proces obrody společnosti, jenž vrcholil v roce 1968 Pražským jarem. Literární život tento proces nejen sledoval, ale také aktivně spoluvytvářel. V roce 1959 sice komunističtí ideologové direktivně zasáhli do nakladatelských plánů beletristických nakladatelství, některé knihy znovu zmizely z pultů knihkupectví, další byly zničeny už v sazbě a řada autorů, redaktorů a literárních kritiků ztratila zaměstnání, tyto tlaky však neměly dlouhého trvání. Již na přelomu let 1962–63 následovalo – s další vinou kritiky stalinismu – rozsáhlejší uvolňování v literárním (i občanském) životě. Literatura, respektive kultura a umění, byly tím, co formovalo rodící se občanskou společnost, poskytovalo jí sebereflexi a sebevědomí. Právě literáti pomáhali rozvíjet společenský a občanský život obrozující se společnosti svými beletristickými texty, ale i publicistikou, rozhovory a diskusemi v kulturním tisku. Do literatury se současně začala pozvolna vracet pozapomenutá jména i dříve odmítané umělecké směry (existencialismus, surrealismus), obnoveny byly i zprerhané vazby k soudobému uměleckému dění v zahraničí (beatnické hnutí, experimentální umění, akční umění, pop-art atd.). Literární prostor se rozšiřoval a diferencoval. Zájem o kulturní dění se stal přirozenou a integrální součástí života emancipující se společnosti. Všechny tyto tendence však na sklonku desetiletí přerušil nástup normalizace po okupaci v srpnu 1968.